

ОСНОВНІ ПІДХОДИ ДО ПІДГОТОВКИ ВИКЛАДАЧІВ МИСТЕЦЬКИХ ДИСЦИПЛІН

Башевський Єлисей Валерійович
викладач кафедри вокально-хорової підготовки вчителя
Бойчук Єлизавета Миколіївна
Студентка
Харківська гуманітарно-педагогічна академія
м. Харків, Україна

Сучасний етап розбудови вищої школи актуалізує проблему підготовки фахівців в системі мистецької освіти. Проблема професійної підготовки знайшла систематизоване втілення у науковій літературі. А саме: методологічні засади освіти як культуротворчого процесу відображені у наукових концепціях В.П. Андрущенко, О.М. Олексюк, О.А. Шевнюк та ін.; положення педагогічної науки щодо проблеми педагогічного професіоналізму розроблені у наукових працях В. І. Бондаря, Н. В. Гузій, І. А. Зязюна, А. Й. Капської та ін.; провідні аспекти підготовки педагогів мистецького профілю закладені дослідженнями Е. Б. Абдулліна, Л. Г. Гаврілової, А. В. Козир, Г. М. Падалки, О. П. Рудницької, О. П. Щолокової та ін. Мету публікації конкретизуємо у такий спосіб: розглянути провідні методологічні орієнтири (зокрема, національна основа підготовки та консолідаційний підхід до підготовки викладачів мистецьких дисциплін), які впливають на організацію процесу вищезазначеної підготовки у системі музичної освіти. Забезпечення національної основи процесу підготовки фахівців в галузі музичного мистецтва сприяє утвердженню національних досягнень як «загальнолюдських надбань, а це означає, що, адаптуючи освіту до рівня європейських стандартів, ми маємо розвивати власну освітянську національну традицію, зберігати й обстоювати «педагогічну матрицю» української освіти, вводити її надбання у європейський і світовий освітній простір». Втілення надбань національних систем у процес підготовки сприяє усвідомленню національної культури як основного джерела становлення митця.

У контексті педагогіки духовності, «те загальнолюдське, що єднає народи і культури як людство» «трансформується згідно з духом сучасної епохи та українського державотворення» в єдність глобалізаційних (вселюдських) і національних процесів. Єдність національного і загальнолюдського як діалектики особливого і загального в людській культурі сприяє усвідомленню історичної місії свого народу в контексті світового культурного процесу.

Основні завдання забезпечення національної основи підготовки фахівців мистецьких дисциплін полягають у: формуванні ціннісного досвіду вихованців у такій площині, координатами якої виступають національні художні цінності; опануванні національних зразків мистецтва в єдності з високохудожніми творами світової класики. Спрямування навчального процесу на досягнення майбутніми фахівцями загальнолюдських цінностей, розвиток усвідомленого ставлення до здобутків національної культури, без сумніву, забезпечується в умовах засвоєння творів національного мистецтва з їх змістово-образним забарвленням з позицій національної ментальності. З позицій консолідаційного підходу, центральною ланкою забезпечення ефективності підготовки фахівців з мистецтва виступає впровадження консолідаційного підходу, що забезпечує взаємодію мистецько-фахового, педагогічно-практичного, науково-дослідницького напрямів навчання при збереженні змісту кожного з них. Кожен із цих рівнозначущих напрямів, відзначаючись власною специфікою, характеризується внутрішньою спорідненістю і тяжіє до взаємодоповнення, взаємозумовленості та співіснування. З метою більш глибокого розуміння сутності означеного концептуального підходу вважаємо за доцільне навести тлумачення «консолідації», які пропонується у довідковій літературі. Так, термін «консолідація» (від пізньолат. *consolidatio*, від *con* (*cum*) – разом, заодно і *solido* – уплотнення, укріплення, зрощення) використовується у сфері політики, економіки, фінансів, етнології, соціології, медицини і розглядається як «упрочнення, укріплення будь-чого; об'єднання, згуртування окремих осіб, груп, організацій у напрямку досягнення загальної мети». Підкреслимо, що стратегію розбудови теоретичних засад підготовки фахівців з музичного мистецтва характеризує трактовка цілого, що складається із рівнозначущих, функціонально детермінованих елементів. Консолідована взаємодія, принципів якої ми дотримуємось, визначає у нашому випадку не підпорядковане поєднання компонентів підготовки, а паритетний (не конгломеративний) аспект функціонально зумовленого їх буття. Системність при такому підході визначається не порядковою залежністю компонентів, а тлумаченням їх як функціонально цілісної єдності. У традиційних поглядах щодо забезпечення підготовки викладачів мистецьких дисциплін відбивається пріоритетне, системоутворююче значення науково-дослідницького напрямку.

Втім, зауважимо, що такий підхід руйнує мистецькі підвалини підготовки фахівців вищого освітньо-кваліфікаційного рівня в системи музично-педагогічної освіти. Безперечно, якби йшлося про підготовку магістрів у галузі науки, або про підготовку викладачів наукових дисциплін (фізики, математики, біології тощо) надання науково-дослідницькому напрямку

підготовки домінантного значення було б цілком виправдано. Втім, коли ж йдеться про підготовку фахівців мистецтва, вважаємо за доцільне підкреслити, що фахова музична підготовка не може інтерпретуватись як нижча за рангом, підпорядкована науково-дослідницьким пріоритетам навчального процесу.

Важливого значення для висвітлення специфіки науково-дослідницької діяльності магістрантів набуває думка О. Мороза, щодо визначення провідного завдання науково-дослідної праці студентів педагогічних навчальних закладів, яке «полягає, перш за все, в розвитку в майбутніх педагогів нахилу до пошукової, дослідницької діяльності, до творчого вирішення навчально-виховних завдань, а також у формуванні вмій і навичок застосування дослідницьких методів для розв'язання практичних питань навчання та виховання підростаючого покоління. Набуття первісного досвіду наукової праці з профільюючих дисциплін і особливо з психолого-педагогічних, може стати початком серйозних наукових пошуків і перетворитися в справу життя педагога». До того ж, студенти оволодівають навичками роботи з різноманітними інформаційними джерелами з метою розширення науково-педагогічного та методичного кругозору, тощо. Так, важко уявити собі магістранта мистецького профілю, фахівця вищого рівня в галузі музичного мистецтва, який не був би спроможний виконати твір, або міг би гірше продемонструвати музичний твір у власному виконанні, ніж дати науково-методичне описання виконавських підходів, чи був би кращим дослідником, ніж виконавцем, краще «писав», ніж «грав» або «співав» тощо. До того ж, педагогічний напрям в контексті цілісного процесу підготовки фахівців з музичного мистецтва в магістратурі, за нашим переконанням, також не має права поступатись місцем ні виконавському, ні дослідницькому, оскільки в майбутній педагогічній діяльності фахівців вищого освітньо-кваліфікаційного рівня (а саме, до такого роду діяльності готують магістрантів у педагогічних університетах), викладацька майстерність є не менш значущою, ніж інші напрями підготовки. Таким чином, вищезазначене дає можливість підкреслити, що консолідаційний підхід «цементує», забезпечує цілісність системи підготовки викладачів мистецьких дисциплін на основі функціональної виваженості кожного із визначених напрямів – дослідницького, педагогічного, музичного і уможлиблює обґрунтування методологічного плюралізму у напрямі визначення провідних методологічних засад у теорії і практиці підготовки фахівців мистецько-педагогічного профілю.

